

Amo suo factam, quam si hoc audit, videt etiam qui non credit. Hæc ergo omnia videt, partim corpore, partim mente, voluntatem vero eius à quo audit ut credit, & ipsam Christi resurrectionem non videt sed credit, & tamen eam videre dicitur quodam mentis obtutu magis secundum testimoniorum fidem quam rerum præsentia creditari. Illa enim quæ videt assunt sensibus vel animi vel corporis, quæ autem credit absunt à sensibus & animi & corporis, quannvis voluntas eius à quo audit ut credat non sit præterita, sed maneat in loquente: quam in seipso idem ipse qui loquitur videt, ille vero qui audit non eam videt sed credit. Resurrectio autem Christi præterita est, quæ nec illi viderunt homines qui tunc fuerunt. Nam qui viderunt viuientem Christum quem viderant morientem, ipsam tamen resurrectionem cum fieret non viderunt, sed eam certissime crediderunt, videndo & tangendo viuum quem nouerant mortuum. Nos totum credimus & quod resurrexerit, & quod ab hominibus tunc visus & contractatus sit, & quod nunc uiuat in cælis, nec iam moriatur, & mors illi ultra non dñabitur: res autem ipsa nec corporis nostri sensibus adest, sicut adest hoc cælum & terra, nec nostræ mentis obtutibus, sicut adest.

B fides ipsa qua hoc credimus. Sed iam satis vt puto ista mea prælocutione cognouisti, quid sit videre vel mētē vel corpore, & quid ab eis distet credere. Quod quidem fit mente & videtur mente, quoniam menti nostræ fides nostra cōspiciua est. Sed tamen quod eadem fide creditur, abest & ab aspectu corporis Christi, sicut abest corpus in quo Christus resurrexit, & ab aspectu mentis alterius, sicut abest ab aspectu mētis meæ fides tua, quannvis eam esse in te credam cum eam non videā corpore quod nec tu potes, nec mente quod tu potes, sicut ego meam quam tu non potes. Nemo enim scit quid agatur in homine nisi spiritus hominis, qui in ipso est, donec veniat dominus & illuminet abscondita tenebrarum, & manifestet cogitationes cordis, vt eas non solum quisq; suas videat, sed & aliorum. Secundum hoc enim dixit Apostolus, ne minem scire quid agatur in homine nisi spiritum hominis qui in ipso est, secundum quod videmus in nobis. Nam secundum id quod credimus, nec videmus, & multos fideles esse nouimus, & multis noti sumus.

Caput. 5. Si ergo iam ista distincta sunt, veniamus ad causam. Scimus posse deum videri, quoniam scriptum est, Matth. 5. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. An forte non debui dicere, scimus, sed credimus, quoniam deum nec corpore aliquando vidimus sicut hanc lucem, nec mente sicut ipsam in nobis qua id credimus fidem, sed tantum quia scriptum est in ea scriptura cuius fideles sumus, quod verum sit minime dubitamus.

1. Ioan. 3. Apostolus tamen Ioannes cum tale aliquid diceret, Scimus, inquit, quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est, Ecce scire se dixit quod nondum factum fuerat, nec vidēdo, sed credendo cognouerat. Recte itaq; dixim⁹, scimus deum posse videri, quannvis eum non viderimus, si diuinæ authoritati quæ in sanctis libris continetur credim⁹. Quid ergo est quod eadem dicit authoritas, Deum nemo vidit vnquam? An fortasse responderetur quia testimonia de videndo deo sunt, nō de viso? Ipsi enim deum videbūt, dictum est, non viderunt, & non vidimus, sed videbimus eum sicuti est. Proinde his sententijs non est contrarium, Deum nemo vidit vnquam. Videbunt enim quem non viderunt, qui mundo corde filij dei esse voluerunt. Quid est ergo, Vidi deum facie ad faciem, & salua facta est anima mea? An & hoc non est contrarium illi quod dictum est, Deum nemo vidit vnquam? Et illud quod de Moyse scriptum est, Quia loquebatur cum deo facie ad faciem, sicut quis loquitur ad amicum suum. Et illud quod Propheta Esaias vel de ipso loquens ait, Vidi dominum

sabaoth sedentem in throno: Et si qua alia solent simili testimonia ex eadē authoritate proferri, quomodo non sunt contraria sententiæ qua dictum est, Deum nemo vidit vnquam, Quannquam & ipsum Euangelium potest putari sibi esse contrarium. Quomodo enim verum est quod in eo dicitur, Qui me videt, videt & patrem, si deum nemo vidit vnquam? Quomodo verum est, Angeli eorum semper vident faciem patris mei, si deum nemo vidit vnquam? Quia igitur regula intelligentiæ ista veluti contraria & repugnantia, non esse cōtraria nec repugnare probabimus? Neque enim fieri villo modo potest, vt hæc scripturarum authoritas aliqua ex parte mentiat. Si dicimus in eo quod scriptum est, Deum nemo vidit vnquam, homines tantummodo intelligendos: sicut etiam illud dictum est, Nemo scit quid agatur in homine nisi spiritus hominis qui in ipso est, nemovtiq; scilicet hominū. Neque enim hoc de deo accipi potest, cum de Christo scriptum sit, Non opus fuisse vt quisquā illi testimonium perhiberet de homine, quoniam ipse sciebat quid esset in homine. Nam hoc Apostolus planius explicans, Quem nemo, inquit, hominum vidit nec videre potest. Si ergo ita dictum est, Deum nemo vidit vnquam, ac si diceretur, nemo hominum, hæc illa questio soluta videbitur, vt non sit huic sententiæ contrarium quod dominus ait, Angeli eorum semper vident faciem patris mei, vt scilicet angelos deum videre credamus, quem nemo vidit vnquam scilicet hominū. Quomodo ergo deum vidit Abraham, Isaac, Iacob, Iob, Moyses, Micheas, Esaias, & si qui alij sunt de quibus veracissima scriptura testatur, quod deum viderint, si deum nemo vnquam hominum vidit nec videre potest? Quannquam nonnulli volentes etiam probare impios visuros deum, à diabolo quoque ipso deum visum putant: sic accipientes quod scriptum est in libro Iob, venisse cum angelis & diaboli in conspectu dei, vt iam & illud veniat in quæstione, quomodo dictum sit, Beati mundo corde, quoniam ipsi deum videbunt. Et illud, Pacem sectamini cum omnibus, & sanctificationem, sine qua nemo poterit videre deum. Multum enim miror si eorūq; progrediūtur qui existimant impios visuros deum & diabolo visum deum, vt eos & mundo corde esse & pacem & sanctificationem cum omnibus sectari alleuerent. Nam quod dominus ait, Qui me videt, videt & patrem, potest paulo attentius consideratum non videri esse contrarium ei quod dixit, Deum nemo vidit vnquam. Neque enim dixit, quia vidistis me, vidistis & patrem, sed dicendo, Qui me videt, videt & patrem: ostendere voluit vnitatem substantiæ patris & filij, ne in aliquo inter se putarentur esse dissimiles, ac per hoc quoniam vere dictum est, Qui me videt, videt & patrem, profecto quoniam deum nemo hominum vidit vnquam, nec patrem quisquam putandus est vidisse, nec filium secundum quod deus est & filius, & cū patre vnus deus. Nam secundum id quod homo est, utiq; in terra visus est & cum hominibus conuersatus est. Sed magna quæstio est, quomodo non sit contrarium, quia tot antiqui viderunt deum, si deum nemo vnquam vidit quem nemo hominum vidit nec videre potest? Vides quā difficile mihi proposueris quæstione, unde me aliquid prolixè copioseq; scribere voluisti ex occasione breuis epistolæ meæ, quæ tibi visa est diligentius & vberius explicanda. Vis ne ergo attendere quæ apud alios interim comperi diuinarum scripturarum egregios tractatores, quid de visione dei senserint: ne forte sufficiat desiderio tuo, quannvis ea forsitan noueris. Pauca ergo ista attende si placet. Cum Euangelium exponēs beatus Ambrosius Mediolanensis Episcopus, venisset ad eum locum ubi angelus apparuit in templo Zachariæ sacerdoti, ex hac occasione, vide quanta & qualia de dei etiam visione disseruit. Non immerito, inquit,

Ioan. 14.

Matth. 18

1. Cor. 2.

1. Tim. 6.

E

Hebr. 12.

F

Baruch. 3

Caput. 6.

Ambrosius

super

Lu. lib. 1.

cap. 1.